

Fixar-s'hi

És ben coneguda la història d'aquell pobletà que, havent de fer un viatge a les Amèriques, va rebre d'un compatrici l'encàrrec de dur-li un loro, perquè no n'havia vist mai cap. De tornada, i havent oblidat l'encàrrec, va tenir la pensada, per quedar bé amb el company, de regalar-li un mussol fent-lo passar per loro. L'amic el va acceptar complagut, sense adonar-se de l'engany. I al cap d'uns quants dies, quan el donant de l'animaló li va preguntar si aquest feia gaires progressos en l'art de la conversa, li va respondre que de moment encara no parlava però quan sentia parlar *s'hi fixava molt*. Mentre la nostra sintaxi, en aquest punt concret, no ha conegut vacil·lacions, aquesta història, contada, naturalment, de mil maneres diferents, ha tingut sempre, com a final, la mateixa frase impecable: *S'hi fixa molt*. Avui, però, que tot trontolla i que la sintaxi es veu empobrida i degradada, no deu ésser gens estrany que, si conta aquesta història segons qui, la faci acabar tot dient «...però quan sent parlar es fixa molt», talment com hi ha qui diu «Si no us fixeu us equivocareu», en lloc de *Si no us hi fixeu...* El verb *fixar*, electivament, quan s'usa pronominalment, demana un complement d'objecte introduït per la preposició *en*: *fixar-se en una cosa*, *fixar-se en un detall*, *fixar-se en tot*, i si aquest complement ja ha estat esmentat abans ha d'ésser representat pel pronom *hi*, com en la frase de la història del mussol.

Seria, però, segurament un error —un cas de rigor ultrancer— de no voler prescindir del pronom *hi* en aquelles frases d'imperatiu amb *fixar-se*, amb les quals hom pretén d'adreçar l'atenció de l'interpel·lat vers tal o tal fet o tal o tal detall, tant si aquest fet o aquest detall són esmentats explícitament després d'una pausa (marcada en l'escriptura amb el signe dels dos punts), com, creiem, si hom omet aquest esment, substituït per un gest o per la mateixa força de la interpellació. Dit amb exemples considerem ben correcte de dir, sense la intervenció del pronom *hi*, *Fixa't: està a punt de caure* o *Fixeu-vos: aquell passa amb llum vermell*, en què el complement del verb en imperatiu va a ésser la frase precedida pels dos punts, i, anàlogament, *Fixa't!* i *Fixeu-vos!*, de fet, frases exclamatives, que diferenciem clarament de *Fixa't'hi* i *Fixeu-vos-hi*, en què és qüestió d'un fet o detall que hom ha esmentat abans.

Albert Jané